

ÖSSZE KOVÁCSOLÓ

A NAGYKOVÁCSI
ÖSSZEKOVÁCSOLÓ
EGYESÜLET KÖZÉLETI
ÉS INFORMÁCIÓS FOLYÓIRATA

www.osszekovacsolo.hu | facebook.com/osszekovacsolo

Magazin

2023. november/10. szám
ingyenes kiadvány

KÖZMEGHALLGATÁS

MESE A MEGTELT FALURÓL

KUTYAFUTTATÓ

BÁRDOS IVÁN

ZÁRVA

Kerékpáros túráimon szomorúan látom, hogy Nógrád megyében vagy az Észak-Alföldön egy-egy településen már nincs se kocsmá, se kisbolt. Ezek a falvak menthetetlenül leépülnek, mert a lakóik és a vezetőik nem tudnak fenntartani ilyen kisvállalkozásokat.

NA DE NAGYKOVÁCSI!

Mi történt velünk, hogy egymás után zárnak be a közösségnek fontos helyi vállalkozások.

Eltűnik a cukrászda, a pizzéria, a butik és a kisbolt. A Kossuth Lajos utca megszűnik, mint kereskedelmi központ. Lehet erre azt mondani, hogy ez a vállalkozás kockázata, de ez nem jó válasz. Ezzel a jelenséggel egy felelős településvezetésnek foglalkozni kell, nem pedig némán nézni.

A vállalkozókat, ha csekély mértékben is, de lehet helyi szinten is segíteni. Ennek sajnos semmilyen jele nem látszik.

IMPRESSZUM: Kiadó: Összekovácsoló Egyesület, Nagykovácsi • 2094 Nagykovácsi, Pitypang utca 10. • **Felelős kiadó:** Kósa Emőke – elnök
Szerkesztésért felelős személy: Árok Attila • **Kreatív, nyomdai előkészítés:** Greenmango Communication Kft. • Stockfotó: Depositphoto / Adobe Stock
Hirdetésekkel kapcsolatos információ: Koskovichs Éva - hirdetes@osszekovacsolo.hu • **Nyomdai munka:** Innovariant Nyomdaipari Kft. 6750 Algyó, Ipartelep 4.
• ISSN 2677-0059 • **E-mail címünk:** magazin@osszekovacsolo.hu
A lapban megjelent hirdetések tartalmáért és tipográfiájáért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget.
Tilos a magazin bármely részének bármilyen formájában való másolása, feldolgozása a jogtulajdonos és a kiadó előzetes engedélye nélkül.

BÁRDOS IVÁN

Mese a megtelt faluról

Egyszer volt, hol nem volt egy falu az Ördög-árkon innen, a Nagy-Szénáson túl. Abban volt egy óvoda. A gyerekek szépen lekuporodtak az óvó néni köré, hogy meghallgassák a reggeli első mesét. Az aznapi mese pedig így hangzott:

Volt egy falu, nem is kicsi, de jó nagy. Erdővel borított dombok övezték, az erdőkben mindenféle vadakkal és közöttük nagy mezőkkel. Az emberek vidáman éltek benne csinos házaikban.

Egyszer csak azt látták, egyre több szomszédjuk lett. Azután a szomszédoknak is sok szomszédjaik lettek, és a házak már beleharaptak a dombokba és befurakodtak az erdőbe.

A faluban teherautók dübörögtek, hozták az anyagot az újabb és újabb házakhoz.

Akkor az emberek azt gondolták, nem kellene már több szomszéd nekünk. El is mondták mindenkinek, hogy már úgy érzik, megtelt az ő szép kis-nagy falujuk.

Akkor a falu okos öregei és a bíró összedugták a fejüket, tanácskoztak, mit is tehetnének. Nem hiába voltak ők a legokosabbak, ki is találták a megoldást. Hívták a kisbíró, azt mondták neki: Szaladj, fiam fogd a dobodat és dobold ki a főtéren, hogy ez a falu bizony megtelt. Szaladt a kisbíró a falu közepére kidobta, hogy mindenki hallja.

Megtelt a falu, megtelt a falu!

Örültek is az emberek, mondták is, bölcsek a mi öregeink lám megtalálták a megoldást. Aztán elégedetten hazamentek. Reggel azután, amikor felkeltek és csak tekergették a hörgő vízcsapokat, amiből nem jött víz, nézték a pislákoló

villanykörtét, arra gondoltak, bizony ideje volt, hogy kido-bolták, hogy megtelt a falu, mert lám ez is azért van, mert sok a szomszéd. Azután, egyenként beültek a kis autókba és elindultak szépen lassan a közeli városba, hogy a munkájuk után nézzenek. Ám ahogy araszoltak át a kis-nagy falujukon, csak azt látták, hogy itt is, ott is újabb házak nőnek ki a földből. Ha felnéztek a dombokra ott is csak harapdálták a házak a dombok széleit. Ejnye, hát a dobolás, a hirdetés sem tudta megállítani ezt a sok épülő házat? Pedig azt gondolták, minden legott abbamarad, csak ki kell hirdetni, hogy megtelt a mi falunk. Így azután csak vártak és vártak.

Ha nem vártak volna, az én mesém is tovább tartott volna.

"Az elmúlt évben összesen csupán 28 fővel növekedett Nagykovácsi lakossága." (Tájékoztató, 2023 október Kiszelné Mohos Katalin polgármester) A számok más valóságot is mutatnak: Nagykovácsi lakóház utáni adózóinak száma 2023-ban 3547, az előző évhez képest ez 15 fő növekedés. 4 év alatt pedig 103-mal nőtt az adózók száma - ez alapvetően 103 új ingatlant jelent, összesen 17030 m² adóköteles terület növekedést, melyben benne foglaltatik a Linum Bevásárlóudvar több, mint 10000 m²-es területe is. Az utolsó év adóköteles építménynövekménye 2345 m², melynek nagy része minden bizonnyal lakóház építésből ered. A lakóházakkal beépített terület ennél természetesen lényegesen nagyobb, hiszen ez az adat csak az adóköteles terület - lakóház esetén a helyi adó rendelet az első 100 m² utáni (illetve további kedvezmények számíthatók be) területre vonatkoztat adókimetést. Ezekből a számokból valóságosan minimum 45-50 fős lakosságnövekedést kalkulálhatunk 2022-évre, illetve az elmúlt 4 évre (2019-2023) közel 500 főt, ezzel együtt közel 100 új lakóházat és 1000 gépkocsit. (az illusztráció Nagykovácsi Önkormányzata helyi adórendelet felülvizsgálata 2023. november 16. előterjesztés részlete, nyilvános adatból került kiemelésre.)

SEGÍTSD A MAGAZINT! A TE ADOMÁNYOD IS SZÁMÍT!

Kérjük támogassa egyesületünk működését!

A NAGYKOVÁCSI
ÖSSZEKOVÁCSOLÓ
EGYESÜLET KÖZÉLETI
ÉS INFORMÁCIÓS FOLYÓIRATA

Összekovácsoló Egyesület

Takarekbank Zrt., Nagykovácsi
Számlaszám: 50420898-10000764

Nemzetközi számlaszámunk:

IBAN - HU71504208981000076400000000

DR. KNEIPP ISTVÁN:

TELEPÜLÉSI KÉRDÉSEK A KÖZMEGHALLGATÁSON

OKTÓBER 5-ÉN TARTOTTA AZ ÖNKORMÁNYZAT AZ ÉVES KÖZMEGHALLGATÁST. AKI ELMENT, TÁJÉKOZTATÁST KAPOTT A KÖLTSÉGVETÉSRŐL ÉS AZ ELKÉSZÜLT ÉS A FOLYAMATBAN LÉVŐ BERUHÁZÁSOKRÓL. A KÖZÉRDEKLŐDÉSE MÉRSÉKELT VOLT. VOLT SZABAD HELY A TEREMBEN (VAJON MIÉRT?). LAKOSSÁGI KÉRDÉSEKET IS LEHETETT FELTENNI. AZ ELŐRE BEKÜLDÖTT KÉRDÉSEKRE ELHANGZOTTAK A VÁLASZOK IS.

Az elkészült beruházások között volt a Cincér utca útépitése és vízelvezetése is. Ezzel kapcsolatban kértem tájékoztatást. (Mivel éveken keresztül ezekkel a beruházásokkal foglalkoztam, most is figyelem ezeket. Sajnos csak az elkészült műremekeket látom, látjuk. Tavaly a járda építéséről írtam meg a gondolataimat.)

Az Önkormányzat által jóváhagyott **Nagykovácsi klíma stratégiájában** (2021-2030) **megfogalmazták, hogy a településen – mind a közterületek, mind a magántulajdonú ingatlanok – további fásítás indokolt.** Emellett fontos cél az utak, különösen a forgalmasabb utak, a főút melletti rész fokozott fásítása, kiemelten a gyalogos közlekedési felületek mentén. A települési fásításnak a levegőminőségi aspektusán, és a mikroklimára gyakorolt kedvező hatásán túl pozitív településképi és életminőségi hatása is van. Ilyen pozitív hatás például a gyalogosok, a szabadidejüket töltők, különösképp a gyerekek, fiatalok és idősek, stb. részére árnyékos térrészek és útvonalak biztosítása, mely funkció különösen felértékelődik a kánikulai időszak során.

Az Önkormányzat megépíttette a Cincér utcai aszfaltutat, árkot. Az úttesten kívüli területek nagy részét leburkolták, kövel leszórták. Egyetlen fa sincs az utcában. A szomszédos Katica utcában még murvás az út, és kétoldalt fák sorakoznak. (1-2. kép)

Kérdés: Itt hogyan érvényesült a klímastratégia?

Az önkormányzat válasza:

A Cincér utcában útépitési együttműködés keretében valósult meg a szilárd útburkolat, valamint a vízelvezetés fejlesztése.

A Cincér utca keskeny, a fejlesztést megelőzően is csak cserjék voltak az utca közterületén, melynek megmaradó szélességét a kiépült vízelvezetés is csökkentette. Nem minden közterületi rész alkalmas fásításra. Figyelembe kell venni a leendő élőhely adottságait is. Ha a fának a rosszabb életkörülményi adottságok miatt fokozott öntözésre is szükségük van a megmaradáshoz, akkor sokkal nagyobb lesz a vízfelhasználásból származó energiaszükséglet CO₂ kibocsátása, mint amennyit a fák az adott helyen meg tudnak kötni. Az alkalmatlan helyre ültetett fák nem tudják az ültetéssel járó kezdeti CO₂ felszabadulást hosszú távon kompenzálni, így nem megoldás minden talpalatnyi helyre fákat ültetni. Természetesen továbbra is keressük a telepítésre, egészséges növekedés biztosítására alkalmas élettereket, és ahogyan az elmúlt években, úgy az elkövetkezőkben is elkötelezetten támogatjuk a megfelelő helyre történő fatelepítéseket.

Tehát: Itt nem lesz fa, de elkötelezetten támogatja az Önkormányzat a fatelepítést. A klímastratégia pedig más dolog, nem gyakorlati, hanem elvi.

Amit én gondolok az egészről: megint sikerült egy újabb területet lebetonozni, aszfaltozni, kövezni, élehetlenné tenni. Hogy ez mennyi CO₂ kibocsátással járt, arról nem szól a fáma. Gyanítom, hogy többel, mint a fák locsolása, amit esővízzel is meg lehet tenni, részben természetes módon. Az árnyékról, kellemetességről, szépségről, hőszigeteléstől nem esik említés.

A Google Maps-en bárki végigsétálhat az utcán, megnézheti. Persze élőben az igazi. A Cincér utca tíz méter széles. Középen épült a négy méter széles út, kétoldalt 3-3 méter a kerítésekig. Teljesen alkalmas hely fák ültetésére. (Mint a szomszédos Katica utca.) De számos példa van hat méter széles utcák fásítására is. (3-4. kép) Persze kell a parkolóhely az autóknak. Az út kétoldalt K szegéllyel készült egyoldali lejtéssel, így a csapadékvíz nem tud lefolyni a padkára, ezért helyenként surrantókkal vezetik be a betonozott árokba, ami 70 cm mély.

De minek ez a mélység, amikor a végén csak egy 20 cm átmérőjű csőbe jut a víz, ami már most eltömődött a belehullott falevelektől. Lehetett volna másként is, ráadásul olcsóbban, szelíd technológiával.

Egyáltalán minek ide árok, ami egyébként útban van, helyet vesz el. Ja, hogy vezessük el a vizet, mert a csapadékvíz el kell vezetni.

Megint csak beszéltünk a vízmegtartásról?

Az utca rövid, nincs nagy lejtése, a csapadékvíz elfolya a szegély mellett, vagy pláne ha süllyesztett szegély lenne, elszikkadna a padkán. Nem kellene öntözni a fákat, számolni a CO₂-t.

A HÉSZ előírás is csak előírás maradt. Közterületek zöldfelületeinek alakítására vonatkozó előírások:

6. § (1) A közúti közlekedésre szánt közterületeken, illetőleg a közforgalom számára átadott magánutak mentén a környezethez illő, útsorfa minőségű fa egyedekből álló, város-tűrő növényzetet kell telepíteni. Az ültetéssel egy időben az öntöző hálózat kiépítéséről, de legalább az öntözés lehetőségéről gondoskodni kell.

(3) Közterületen létesítendő gépkocsi-várakozóhely kizárólag fásított parkolóként kerülhet kialakításra.

OTÉK 42. § (7) Tíz parkolóhely felett minden megkezdett 6 hely után nagy lombkoronát növelő, a parkolófelület árnyékolását biztosító fát kell telepíteni.

A Szeles utcában a Szőlőszem óvoda parkolójából is hiányzanak még ezek a fák, valószínűleg ott is problémás a CO₂. Ha mindent lebetonozunk, előbb tűnünk el a Földről, mint gondolnánk. Tartsuk szem előtt Luther Márton szavait:

„Ha tudnám is, hogy holnap elpusztul a világ, még akkor is ültetnék egy almafát.”

HOLCSA JUDIT

FUTUNK A KUTYAFUTTATÓ UTÁN

BIZONYÁRA SOKAN TUDJÁK, HOGY A LINUM PARKOLÓ ELŐTTI TERÜLETEN PARKOSÍTANI SZERETNE AZ ÖNKORMÁNYZAT. ARRÓL IS SOKAN ÉRTESÜLTEK MÁR, HOGY A NAGYKOVÁCSI KUTYÁSOK FB CSOPORTBAN ILLETVE MÁS FÓRUMOKON IS **ÉVEK ÓTA FELMERÜLT, HOGY EGY NAGYKOVÁCSI MÉRETŰ TELEPÜLÉSEN, AHOL NAGYON NAGY ARÁNYBAN TARTANAK A LAKÓK KUTYÁKAT, SZÜKSÉG LENNE EGY KUTYAFUTTATÓRA.**

Az első kezdeményezés ezügyben **2021-ben** volt. Az Önkormányzat leköpörte az asztalról, azzal a kijelentéssel, hogy **az Önkormányzatnak nincs erre megfelelő területe, vegyenek, vagy béreljenek maguknak a kutyatulajdonosok**, alakítsák ki, szerezzék be az engedélyeket és a szomszédok hozzájárulását, akkor majd az Önkormányzat is engedélyezi.

Azt is többen tudják, hogy ebben az évben megfenyegette az Önkormányzat a kutyákat elengedő gazdákat, hogy büntetni fognak a közterületesek, mert **kutyát közterületen és erdőben is csak pórázon szabad sétáltatni.** Jelenleg a kutyás családok

bevált kutyafuttató területe az óvoda előtti rét, a kosárlabda pályával és a műfüves pályával körbeölelt terület. Ez abban az esetben szabályos lehetne, ha az Önkormányzat kijelölné kutyafuttatónak. A kijelölés semmilyen létesítményt nem kíván törvény szerint, csupán egy táblát, hogy "kutyafuttató". Sajnos erre a kérésünkre az volt a válasz, hogy oda iskolát akarnak építeni és ha kijelölik a területet addig – akár átmenetileg is –, akkor nagyon nehéz lesz majd elvenni a kutyásoktól. Tehát maradt a szabálytalan kutyafuttatás.

Azt is biztosan tudják a kutyások és nem kutyások egyaránt, hogy a felelős kutyatartáshoz hozzátartozik a kutyák szocializációja, lemozgatása, társas kapcsolatok építése kutyák és gazdák között egyaránt.

A kutya nem szobanövény, nem kerti törpe és nem betörő -távoltartó véscsengő.

Évszázadok alatt házasította az ember, vette maga mellé, és alakította ki azt a tulajdonságot benne, hogy jobban kötődik az emberhez, mint saját fajtársaihoz. Mindemellett

szüksége van a fajtársakkal való szocializációra is. A kutyáknak évszázadokon keresztül feladatai voltak az ember mellett. Bizonyos fajták bizonyos feladatokra (vadászat - vad űzés vagy vad elejtés után a gazdához hordás, védelem, nyáj őrzés, szánhúzás, hadi feladatok, stb.) lettek kiválasztva, tenyésztve, tanítva. Ezek a feladatok a mai világban eltűntek a legtöbb kutya életéből, házi kedvenként tartják őket, de a temperamentumukban benne van az, amit évszázadokon át elvártak tőlük.

Kivételt képeznek a szolgálati kutyák, a segítő kutyák és a terápiás kutyák, ugyanakkor nekik is szükségük van gondtalan játékokra a munka után.

Így a különböző kutyáknak különböző módon, de szüksége van kutyás programokra. Erre megfelelő egy jól megtervezett és kialakított kutyafuttató, ahova akár lehetne kutyakiképzőket is hívni, hogy jól nevelt, behívható és jól szocializált kutyák éljenek Nagykovácsiban.

Idén indítványoztam egyeztetést az Önkormányzattal, az októberben megrendezett közmeghallgatásra is elvittem a témát, ugyanazzal az egyszerű mozdulattal söpörték le, mint két évvel ezelőt szó szerint idézem az Önkormányzat választát:

"A kutyafuttató kérdése már a 2021-ben tartott közmeghallgatáson is felmerült, és az akkor adott válaszukat továbbra is fenntartjuk. Nagykovácsi Nagyközség Önkormányzata sajnos nem rendelkezik szabad területtel, melyen a kért kutyafuttató kialakítható lenne.

Megértve a kutyatulajdonosoknak az igényét, amennyiben benyújtanak egy olyan kérelmet, amiben konkrétan megjelölik azt a magánterületet, amit felajánlanak a kutyafuttató megvalósítására és bekérik az utca lakóinak, valamint a szomszédságnak az írásbeli hozzájárulását ennek a kutyafuttatónak a megvalósulásához, ez a kérdés ismételt a Képviselő-testület elé terjeszthető."

Mindezekkel egyidőben a Linum parkoló mellett parkot szeretnének építeni. Közös tervezésre buzdítják a lakosságot. Azt írják, nincsen az Önkormányzatnak megfelelő területe a kutyafuttató kialakítására, holott ez a terület, minden más mellett alkalmas lenne egy kutyafuttató kialakítására is. A kutyafuttató mellett lehetne kisebb park, ugyanúgy virágok, fák, padok, kiülők, esetleg a tiniknek – mert az is nagy hiányosság Nagykovácsiban – egy "grund".

A kutyafuttató, egy ekkora kutya létszámot magáénak mondható településen a kutyások és nem kutyások együttes érdeke. A kutyák egy elkerített területen biztonságosan játszhatnak és a nem kutyás, esetleg kutyától féltő lakosok is biztonságban érezhetik magukat.

A megfelelő méretű kutyafuttató oktatási és kutyával való sportolási célokat is szolgálhatna, ezzel segítve a kutyák biztonságos és felelős tartását, valamint a tanfolyamok bevételt jelenthetnének az Önkormányzatnak pályabérleti díj formájában. Természetesen az önálló kutyafuttatás nem kerülne pénzbe a tulajdonosoknak.

Nagykovácsiban elég sok olyan beruházás történt az utóbbi időben, ami a szociális életet szolgálja. Épült kondipark, kosárlabda pálya, műfüves pálya, vannak különböző kiülők, sétálók, a Linum Udvar parkosítva van. Gyermekjátszóterek is elérhető távolságban vannak a falu különböző pontjain. **A kutyás családoknak semmilyen jogszabályilag biztosított lehetőségük nincsen a kutyák felelős tartására, lemozgatására és szocializálására.** A kutyatartók körében végzett kérdésfeltevés eredménye a következő volt:

1. a kutyafuttató ideálisan azon a környéken legyen, ahol a közösségi terek, az oktatási intézmények és a bevásárlóközpontok vannak, mivel a kutyás családok amúgy is ezekre terekre járnak kutyával. Tehát iskolába, óvodába jövet, menet, bevásárlás kapcsán, vagy sporttevékenység előtt-után sétáltatják a kutyákat **2. Praktikusan nem igazán vennék igénybe a falu külterületén, gyalogosan nem elérhető kutyafuttatót,** sokkal inkább olyan terekre mennének kutyát futtatni, ahova amúgy is egyéb intéznivalók miatt mennek.

3. A fenti szempontok alapján ideális lenne a Linum parkoló melletti-előtti háromszög alakú terület egy részét lekeríteni, néhány paddal, kutyagumi szemettel és egy ivóvízvételi lehetőséggel ellátni. (Megjegyzem ezek nem követelmények a kutyafuttató létesítéséhez, csak kultúraltábbá tennék. Törvényi követelmény csupán a terület kijelölés szükségessége)

4. A kutyafuttató a közösségi terek funkció bővítéseként létesülne, mert egyéb közösségi funkciókban már bővelkedik az adott terület, a kutyák biztonságos szocializációját, lemozgatását, esetlegesen tanfolyamok lebonyolítását, kutyakiképzést, kutyás sportok űzését szolgálná.

A magazinban azért adtunk teret a kutyás közösség által megfogalmazott igénynek és javaslatnak, hogy kifejtessék érveiket, és ezáltal párbeszédet nyissunk a kérdésben. (a szerk.)

Lapzárta után, a Lenvirág park közösségi tervezésén az Önkormányzat úgy nyilatkozott, hogy külterületen, a Kossuth Lajos utca nyugati végén helyet talált a kutyafuttatónak, így megindulhatnak a tárgyalások a kialakításról. A képek az Óbudai Kutyás Egyesület által üzemeltetett kutyafuttatóknál készültek.

DR. SZABÓ ISTVÁN:

VISSZAEMLEKEZÉS A KÖZSÉGI BÁNYÁSZ ÉLETRE

A TÁJOLÓ 2023. OKTÓBERI SZÁMÁBAN JELENT MEG G. FURULYÁS KATALIN KÖZSÉGI BÁNYÁSZNAPRÓL VALÓ MEGEMLEKEZÉSE. SZÉP ÉS DICSÉRETES DOLOG EZ AZ ÉVENKÉNTI MEGEMLEKEZÉS, MERT EMLÉKET ÁLLÍT A KÖZSÉG MÚLTJÁNAK IS. A KÉPES RIPORTOT ELNÉZVE, TÖBB OLYAN, A MEGEMLEKEZÉSEN RÉSZT VEVŐ SZEMÉLYT IS FELISMERTEM, AKIKNEK A SZÜLEI BÁNYÁSZOK VOLTAK A PILISI SZÉNBÁNYÁK, NAGYKOVÁCSIBAN IS MŰKÖDŐ TÁRÓIBAN.

Életem során több olyan közvetlen szomszédom is volt, akik sok-sok évet töltöttek el a szénbányában. A sort ott

kell kezdenem, hogy a Park utcában, gyermekkoromban szomszédom volt néhai id. Telcher Rudolf, aki egész életében a helyi szénbányában dolgozott. Gyakran mesélt erről, így azt is megtudtam, hogy ő volt az utolsó Tisza-lejtőszaknában dolgozó bányakovács, aki 1938-ban ment nyugdíjba. Ő patkolta – és gondoskodott egyéb módon – azokról a bányában megvakult, apró termetű lovakról, amelyek még a szénnel (vagy sittel) megrakott facsilléket húzták be és ki a bányából.

Ez a bányabejárat – akkor még – pontosan a Bánya utca vonalának egyenes folytatásában volt ott, ahol ma Zsíroshegyi út jobbra felkanyarodik hegyre. (Az 1940-es évek végén, még be lehetett mászni a beljebb beomlasztott vágatba, és gyermekként ezt többször meg is tettük vagányságból.) Ezzel a kanyarral nagyjából szemben található a Bánya-köz, amely már utólag kapta a nevét, de nem véletlenül. A keskeny úton befordulva, mindjárt a jobbra lévő (ma már beépült) első telken, a telek bal oldalán volt a „bányairoda”, és a telek Bánya-közzel szemben lévő, azzal párhuzamos oldalán – majdnem a telek teljes szélességében – voltak a lovak istállói és a kovácsműhely. (A hegyen lévő kápolna mögötti táró lejárata – valahol a Csille utca vonalában – már később épült.)

A bányász foglalkozás egyébként – ott, ahol bányák voltak – a sváb lakosság egyik legelfogadottabb foglalkozása volt a földművelésen kívül. Ezt történelmi adatok is alátámasztják.

Miután a Pilisi Szénbányák üzemegysége már a II. világháború előtt is üzemelt Nagykovácsiban, magától értetődő volt, hogy a háború után is sor került a bányaművelés folytatására. Ehhez azonban ki kell térni egy közismert tényre. A háború következtében lerombolt országokban – Európában mindenütt – az újjáépítéshez két alapvető dologra volt először szükség: energiára és vasúti közlekedésre. Az energia forrása Magyarországon a szén volt, ami azt is jelentette, hogy a szénbányászatot haladéktalanul be kellett indítani. Így került sor már a háború utáni években a szénbányák megnyitására. Ehhez elsősorban olyan bányászokra volt szükség, akik már korábban is dolgoztak

bányában, és megvolt a kellő hozzáértésük. A hiányos létszámot pedig haladéktalanul pótolni kellett, hogy a termelés folyamatos maradjon.

Ugyanez volt a helyzet a vasúttal is, ahol a pályák kijavítása, a lerombolt vasúti hidak felépítése, a vonatközlekedés megindítása, az élet újraindításához létszükséglet volt. (Az újjászerveződő magyar hadseregnek jelentős létszámú olyan alakulata

volt, amely a megrongált hidak, utak, de főképpen a vasúti hálózat helyreállításával foglalkozott.) Ez maga után vonta, hogy a nagyon kevés élelmiszert, amely akkor az országban volt, oda kellett koncentrálni, ahol ennek a két létszükségleti folyamatnak a forrása volt. A bányászoknak és a vasutasoknak. Ez Nagykovácsiban sem volt másképpen.

Apám, 1946 nyarán jött haza Focsniból (Foksani Románia), (hetekig, majdnem végig gyalog!) az orosz hadifogságból. **A családban hatan voltunk, apám, anyám anyai nagyanyám, és mi hárman gyerekek. Élni kellett. Ehhez pedig itt helyben adott volt a bánya, mint munka-, és kereseti lehetőség.** Apám többször is elmesélte, hogy az új forint bevezetésekor a bányában csillésként **480 Ft volt a havi fizetése. Ebből 20 forintot kapott meg készpénzben, a többit pedig „levételezhettük” a „magazinban”.**

Mit is jelentett a két kifejezés? A bányászok mindegyike hasonló módon kapta a havi bérezését. A „vételezéshez” kapott egy nyomtatott A/5-ös méretű füzetet, amelybe beírták, hogy a család egy-egy tagjára adandó „fejadag”-ból mikor mennyit kapott meg, és milyen forint értékben. Más volt a felnőttek, és más volt a gyermekek fejadagja.

A fejadag alatt értendő, hogy mennyi lisztet, zsírt, sőt, cukrot, stb... és más alapvető élelmiszert kaptak, de volt fejadagja cipőfelsőrésznek, és talp bőrnek is! Emlékeim szerint anyámmal kéthetenként jártunk „vételezni”. Ez azt jelentette, hogy a Dézsma utcában, (mai nevén: Ady Endre utca) valahol a Pók utcával (amely akkor még nem létezett) szemben, ahol ma is háziorvos van, volt egy kisebb méretű, egy szoba konyhás lakóház. Ez volt a „magazin”. Ide érkezett meg kéthetenként egy teherautó az áruval, és ide kellett jönni a bányászok hozzátartozóinak a vételező könyvvel a nekik járó áruért.

Anyámmal (én, mint a család legnagyobb gyermeke) talicskával, (az egyetlen családi fuvarszközzel), ide jártunk mi is, a kijelölt napon reggel 5-6 órakor már, vagy nyáron még korábban, hogy a sorban minél előbbre kerüljünk.

A tehergépkocsi valamikor a délelőtti órákban érkezett, de ez kiszámíthatatlan volt. Meghozta az aznapi árut, ami éppen volt, és megkezdődött a kiosztása, számunkra vételezése. Amiből lehetett kapni, abból kaptunk, ami pedig nem volt, arra a következő fuvarhoz is ki kellett menni, hátha hoz olyat, ami még jár, de még nem kaptuk meg.

Azt, hogy mit kaptunk attól is függött, hogy mennyire sikerült korán ott lennünk, mert ha valamelyik áruból csak kevés volt, akkor az elől állók kaptak, a többiek pedig már csak abból, ami még volt. Ez így ment, amíg az utolsó deka élelmiszert is ki nem osztották. Amit kaptunk, szépen beletettük a talicskába, és hazatoltuk.

Arra már nem emlékszem, hogy ez meddig működött így, de egy idő után már nem ott, hanem bent a faluban kaptuk az ellátást. (Két hely is felrémlik bennem, ezért nem tudom már pontosan megjelölni.)

Apám – aki falun nőtt fel – azért is ment a bányába, mert a család megélhetése csak így volt biztosítható. Mint minden tisztességes családapára, számára is az volt az elsődleges, hogy munka kell, fizetés kell, mert a családnak erre van szüksége.

Előképzettség nélkül – mint mindenki más –, a bányamunkások hierarchiája alján a föld alatt csillésként kezdte. Ez azt jelentette, hogy ő volt az, aki a vágatba bejuttatott csillék közül egyet eltolt a fejtésig, ahol már meg lehetett rakni, majd visszatolta oda, ahol már gépi erővel vontatták ki a többi megrakott csillével együtt a felszínre. A besztással járt mindaz az egyéb elvégzendő munka, amely minden más munkahelyen is a segédmunkások feladata volt. Nem sokáig volt azonban csillés, mert amikor az első segédvájári tanfolyam indult – mint a hierarchia következő foka – kérésére azonnal beiskolázták. Elvégezte a tanfolyamot, majd a sikeres vizsga után előlépett segédvájárrá. Alig néhány hónap gyakorlat után ismét beiskolázta őt a bánya, és az újabb sikeres tanfolyam elvégzését követően lett vájár, ami már egy csoportvezetői státusznak felelt meg.

Itt azonban nem állt meg ő sem, és a bánya sem, mert apám nem volt tipikus bányász abból a szempontból, hogy a tanulás neki nem okozott gondot. Rövid idő után beiskolázták ismét, és – úgy emlékszem – ezután lett lőmester, ami a bányában már rangnak számított. Ekkor már a fizetése is magasabb volt. Hogy milyen egyéb iskolákat végzett még, arra már nem emlékszem, csak arra, hogy amikor 1950-ben megindult Budapesten a metró építése (a Déli pályaudvar és a Moszkva tér közötti szakaszon, a Széna-téren lévő munkahellyel, ahol ma a Mammut 2 áll), és mert ide is bányászokat kerestek az alagutak elkészítéséhez, barátjával és munkatársával, Vajda Józsi bácsival kettőjüket elvitték ide, de már mint olyan szakembereket, akik középvezetőknek minősültek a bányászati tevékenységben. Mellőzve a további részleteket, 1953. augusztus 18-án kelt az az újabb bizonyítványa, amely szerint „...1953. év augusztus 6-án, a Földalatti Vasútépítő Vállalatnál megtartott alagútmeszteri tanfolyamot..., elvégezte, és sikeresen levizsgázott. Ettől kezdve lényegében művezetőként dolgozott már a metró építésén és 1966-ban innen is került nyugdíjba.

(A Google-ban, budapesti metróépítés beírásával igen érdekes rövidfilm látható.)

Anyám is alkalmazottja volt a bányavállalatnak. Ehhez azonban utalni kell arra, hogy a bányászatban – és így a szénbányászatban is – többféle fejtési módszer volt. A kifejtett szén után (akár fővágatból, akár kamrafejtésből, akár más fejtési módszerből) fejtési üregek maradtak. Ezeket – a Pilisi Szénbányákban, és így Nagykovácsiban is – víz és homok keverékének a föld alá juttatásával, beiszapolták annak érdekében, hogy megakadályozzák a fedő kőzetek vagy a külszín süllyedését. A függőaknába szerelt nagyobb átmérőjű csövekbe, erős vízszugárral mosták bele („beiszapolták”) a homokot, amelyet a föld alatt a kifejtett üregekbe juttattak.

(A cikk a 13. odalon folytatódik.)
A képek forrása: **www.pilisizenbanyak.lapunk.hu**

AISB
AMERICAN INTERNATIONAL
SCHOOL OF BUDAPEST

AISB 2ND GRADE MAGAZINE PROJECT

SINCE THE BEGINNING OF THE YEAR THE **AISB 2ND GRADERS HAVE BEEN INQUIRING ABOUT WHAT MAKES A LOCAL COMMUNITY.**

The students have ventured into Nagykovácsi by foot and bus to **observe and record the important places within our community.** Students have also explored the different goods and services that are provided within the various important places in the community. Also, students are considering ways that communities work to be sustainable.

Important Places Within Our Community

On our trips into the Nagykovácsi village the 2nd graders found many important places.

We found a lot of different shops like a grocery store, bike shop, bakery, butcher, and a pharmacy. We also found learning places like a library, schools, and a daycare. Did you know that Nagykovácsi also has a mayor's office, bank, and post office? Finally, we noticed the village is growing and changing by building a new gas station.

Goods and Services

The second graders at AISB have also been learning about goods and services. We have learned that goods are things that people can touch and buy. Services are things that help other people and it's usually (but not always) something we pay for. **We have discovered the community of Nagykovácsi has many goods and services.**

- **Goods:** water, food, paper, toys, pet supplies, clothes, medicine, ice cream
- **Services:** the police, the car repair shop, the sports field, schools, the doggy daycare, the post office, restaurants and cafés.
- On our trips **we noticed that the bus service in Nagykovácsi is very good!**

There are many bus stops in the village and they even have

a roof to protect the citizens from the weather. The buses leave many times within an hour.

Sustainability

To deepen our understanding of community, we actively participated in collaborative learning engagements to understand the essential elements that contribute to a sustainable community. Our definition is a community that changes and grows to meet the needs of the people who live there.

Students shared their thoughts on what is important for a sustainable community such as neighbors needing to be kind to each other, having transportation for people who don't have cars, having parks that are safe and free from traffic, and having places where people can come together.

Pop-up karácsonyi piac

A TANDEM-KERTBEN

DECEMBER 16. SZOMBAT
15.00-19.00

Gyere és add el a portékádat!

ASZTALDÍJ: 2000FT

Regisztráció: tandembook@gmail.com
NAGYKOVÁCSI, KOSSUTH L. U. 3.

A LÉNYEG AZ EGYENSÚLY

20 éve azt a foglalatosságot űzi, ami feltölti. A feladatok változatosak, szándékosan nem áll bele abba, hogy a gyakorlat könnyítse a dolgát, mert ha túl rutinszerűvé válik a munka, az motiválatlansághoz (divatos szóval kiégéshez) vezet. Szereti, ha a feladatban egyensúlyban van az agytorna és a flow. Tulajdonképpen folyamatosan olyan, mintha iskolába járna.

Karádi Zsófi építész-belsőépítész gyerekként, felmenőin keresztül tapasztalta meg a munka lelkesítő erejét; a hivatást. Ezt a hozzáállást, illetve az egyetemi tanárképzés majd a saját gyerekei mellett megtapasztalt élménypedagógia elveit ötvözve kezdett el **7 éve a művész-egyetemi oktató férjével, Koleszár Ferencsel élménytáborokat tartani Nagykovácsiban.**

PATRONLAB TÁBOROK

Minden táborban egy konkrét téma köré fűzzük az alkotó foglalkozásokat illetve a szabadban tartott játékokat. Szoktunk óriás papírra dolgozni, kőbaltát vagy robotot készíteni, festettünk már a környékről gyűjtött anyagokból, öltünk erdőben mammutot saját készítésű íjjal, terveztünk együtt hatalmas űrhajót, voltunk különös lények csápokkal, és fel is repültünk a Holdra.

Közben minden táborban a legkülönbélebb eszközöket próbálhatják ki a gyerekek: papírt, agyagot, festéket, ceruzát, szemet, növényeket, deszkát, követ, madártollat, bőrlukasztót, kalapácsot, szöveget stb. Ehhez a saját kertünkben biztosítjuk a helyszínt vagy a környező dombokon, erdőkben barangozunk. A jövő tech világában a manuális anyag- és eszközhasználat illetve a közösség nagy értéknek számít majd.

...Ez a jövő talán már el is jött?

Fontosnak tartom a manuális foglalatosságot.

Szakemberek sem győzik elégszer ismételni, hogy az anyagokkal való kapcsolatot nem lehet kutyúkkal kiváltani. Elengedhetetlen, hogy a gyerekeket érdekes kihívások elé állítsuk, és közben megtapasztalják az anyagokat, azok megmunkálását. Emellett **az elektronika és informatika által kínált lehetőségeket is használjuk ott, ahol azokra szükség van.** Így készítettünk például 16 gyerekkel közös stop-motion filmet saját telefonjaik segítségével.

A nevünkben megjelenő "patronálás" (támogatás, segítség) az oktatáshoz való élményalapú hozzáállásunkat tükrözi. Szabad kezet adunk és saját tempóban dolgozhat mindenki. Minden megoldásban vannak értékes elemek, és a gyerekekkel ezekre fókuszálunk. A foglalkozásokon fontos szerepet kap a résztvevők közötti párbeszéd, amit szerepjátékokkal teszünk még személyesebbé, megélhetőbbé.

Nemegyszer a szintén Nagykovácsiban lakó **Mesélő Ági is vendégünk volt** 1-1 csodálatos történettel.

A táborélmények mellett jó volt átélni, ahogy **a 7 év folyamán az első óvodás "törzstagokból" kisiskolások majd felsősök lettek. Köztük a saját gyerekeink is,** akik a részvétel mellett végigkövethettek több készülési majd megvalósítási folyamatot, ami szintén célunk volt.

ARCHI-LAB

Felmerült az igény egy **heti rendszeres foglalkozás** indítására, ahol tavaly óta különböző anyagokból építhet a kiskololás korosztály.

Az idei tanévben ezt az **Öregiskolában tartom hétfőnként 16.30-tól.**

Több alkalommal konstruálunk hidat és tornyot, ami a legizgalmasabb építészeti kihívás.

Természetesen **itt is az egyensúlyra törekszünk.**

Lehet színes fóliadarabokból komponálni, és a fény-árnyék változásokkal kísérletezni. A foglalkozáson szét lehet vágni a habtapi szőnyeget is, és ha a különböző darabokat összetűzzük, szinte végtelen lehetőségünk van az állatunknak házat tervezni. Összetett folyamat, mert a sniccer csúszik és hajlik, miközben egyszerre tervezünk és építünk. De elkészül a saját építmény, amit hazavisznek, vagy ha úgy alakul, szerepjátékot kezdenek vele. Ez önbizalmat ad a gyerekeknek.

A szabad alkotás pihentető ereje, az építés közbeni képzetársítások és az egyedi problémák megoldása észrevétlenül segíti ügygyességüket, eszközhasználatukat, miközben fejleszti a tanuláshoz, problémamegoldáshoz szükséges kreatív gondolkodásukat.

A szabad, apró, önálló döntésekből álló kreatív foglalatosság feltölt, energiát és új ötleteket ad, melyek megvalósításakor a kitartó munka eredményének megtapasztalása is megjelenik a gyerekek szintjén.

Úgy vélem, a mai kor kisiskolásai számára a kötelező tananyag és nyelvtanulás mellett az az ideális, ha megfelelő arányban van a sport, a zene és a szabad alkotás a vizuális művészetben.

MAGAMRÓL

Kaptunk egy olyan szemléletet az egyetemen (MOME), amivel a legkisebb léptékű feladattól (pl. bútor csomópont) a legnagyobbig (településrendezési terv koncepciója) minden léptékben képesek vagyunk gondolkodni. A diploma óta eltelt 18 év alatt rájöttem, hogy ez az élet szinte minden területére alkalmazható.

A lényeg a megoldáshoz vezető úton mindig az egyensúly, a balance; ehhez pedig sokat segít az oda-vissza zoomolás.

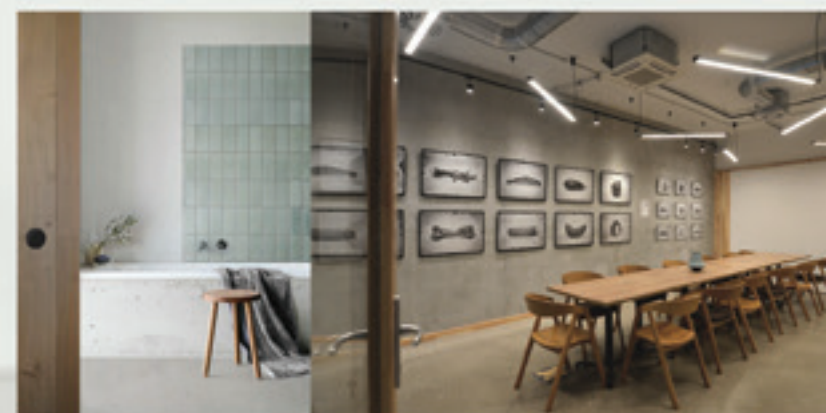
Ez érvényes lehet az építészeti tervezésre, de akár pl. marketing stratégia tervezése, orvosi kutatás esetében is. A munka-magánélet egyensúlyhoz a mindennapokban is elengedhetetlen ez a zoom váltás. Mint a legtöbb szabadúszó, hetente készítek to-do list-et, és az előre beosztott éves naptárra is időnként ránézek és újra-tervezem. Koncepciózusan hátralépek a jelenből, és mérlegelem a múlt éveket, beszélek idős rokonokkal a régmúltról, vagy foglalkozom a távoli jövővel (amiben egyre több a kihívás). Meg kell állni néha megnézni, hogy hol tartunk.

Munkáim között szerepelnek lakásbelső, irodák, hotel, többfunkciós főzőiskola, lakópark arculat és weboldal koncepció terv, település főterének átalakítása, piaca és rekreációs központja. Rengeteg kézi rajz előzi meg és övezi a terveimet, a segítségükkel átélt térélmény és flow hozza meg az ötleteket. A legszerencsésebb az az építész, akinek marad ideje ezek mellett még hús-vér maketteket is készíteni.

Karádi Zsófi

építész-belsőépítész, művésztanár

www.facebook.com/patronlab

KOSKOVICS ÉVA

NEKROLÓG - PÖLÖSKEI ÉVA

VAN EGY KEDVES BARÁTUNK, ÉVA.
NAGYON NEHÉZ, NAGYON FÁJ KIMONDANI,
SZEMBESÜLNI AZ IGAZSÁGGAL,
HOGY A **VANBÓL VOLT** LETT.

Egyike volt azoknak a keveseknek, akik a legelső gondolatinktól, **az Egyesület megalapításának ötletétől figyelte a munkánkat és a háttérből támogatott minket.** Többünkkel is meghitt, emberi, baráti kapcsolatban állt. Jó volt vele mindig beszélgetni. Kíváncsi volt arra, amit csinálunk, mindig hangsúlyozta, szóljunk, ha kell bármi segítség. Ha jó könyvre vágyott, akkor tőlünk kért, ha látta, hogy segíteni próbálunk valakinek, akkor ő is hozzájárult a támogatáshoz, de ha épp azt látta, hogy nagyon sokat dolgozunk, akkor arról gondoskodott, hogy legyen étel az asztalunkon. **Nagyon érdekelte őt Nagykovácsi sorsa,** rajongott a természetért, a szép dolgokért. Kreativitását, igényességét nem csak a fotóiban, de a kertjében, saját szűkebb és tágabb környezetében is ki tudta fejezni. Nehéz elfogadni, hogy ennek vége.

Schädler Frigyesné Pölöskei Éva,
Élt 73 évet.
Ebből harmincnyolcat Nagykovácsiban.

Azért is költöztek ide, mert **1980-ban indították el férjével a Náncsi néni vendéglőjét.** Ami máig fogalom a gasztro-nómiában, Budapest és a budai agglomeráció településein lakók körében egyaránt.

A család hozzájárulásával, **Zsófi lánya szavaival, a búcsúztatójából idézett néhány mondattal emlékezünk meg róla,** mert ezekben a sorokban tényleg benne van az az Ember, aki ő volt.

Az én álmodom rólad szól:

A legédesebb édesanyáról, aki mindenkit nagy lelkesedéssel szeretett, aki nem mindennapi értékrendet és világlátást adott, akinek a határozott véleménye mindenkre hatott, aki önzetlenül segített annak, akinek tudott, aki kitartott erős igazságérzete mellett, aki fokozott érzelmi érzékenységgel viszonyult a társadalmi kérdésekhez, aki őszinte együttérzést kínált nehéz helyzetekben, aki egyedi kreativitással rendelkezett, aki mindig a maximumra törekedett, aki nyitottsággal és megértéssel fogadta az új embereket, aki szerette a végtelenbe nyúló beszélgetéseket.

Drága Éva, mindig velünk leszel!

emlékeink

DR. SZABÓ ISTVÁN:

VISSZAEMLEKEZÉS A KÖZSÉGI BÁNYÁSZ ÉLETRE

(Az 6-7. oldalon lévő cikk folytatása)

Ehhez Nagykovácsiban, egy Pilisszentivánról induló drótkötélpályán függő csille rendszerrel ide szállított homokot használtak. (Drótkötélpálya: vas oszlopokra – a terepviszonyokhoz igazodó változó magasságban – kifeszített teherhordó drótkötélre felfüggesztett, általában két keréken futó, kb. 2-2,5 m³ űrtartalmú csilléket, valamint egy ugyancsak drótkötélből álló, vonókötelet használtak, amely a csilléket húzta.) Mind a pilisszentiváni „alsó” állomáson, mind a zsíroshegyi Kút utca, Nyúl és Szarvas utca közötti szakaszon álló, „felső” állomásán volt egy építmény, ahová a teherhordó kötelek rögzítve voltak, és a vonókötelek, egy kör alakú hatalmas vaskerékben folyamatosan körbefutottak.

A teherhordó kötelek egy félkör alakú sínben végződtek, ahová az üres csillék ráfutottak. Az ott dolgozó – majdnem kizárólag női „bányászok” – a vonókötélről automatikusan leoldott üres, és fejjel lefelé lógó csilléket visszafordították eredeti helyzetükbe, majd a sínben körbetolva, megfelelő távolságot tartva, ismét rálökték a visszafelé menő teherhordó kötéltre. A mechanikusan működő zárszerkezet a csillét hozzászorította a vonókötéltől, és a csille elindult vissza Pilisszentivánra az alsó állomásra. Ezt a felépítményt hívták úgy, hogy: „fordító”.

A zsíroshegyi végállomástól visszafelé, valahol a Medve utca tájékán, a teherhordó kötéltre fel volt szerelve egy buktató. Szerepe az volt, hogy az odáig felhúzott rakott csille kampóját kioldotta, a csille saját súlyától elbillent, és a benne lévő homok kiömlött a kötélpálya alá, ahonnan beiszapolták. Anyám, más Nagykovácsi bányász feleségekkel együtt, ebben a fordítóban dolgozott kb. másfél-két évig. Felváltva kezelték a hatalmas erejű gépi vonószerkezetet, vagy tolták körbe a csilléket. A vonószerkezetet időnként (ennek több oka is volt) meg kellett állítani, majd ismét elindítani. Ezt az alsó végállomáson intézték. De hogy erről kellő időben a felső állomáson dolgozók is tudomást szerezzenek – elsősorban balesetvédelmi okok miatt –, mindig megszólalt egy erős hangú kürt, amelyet még a faluban is lehetett hallani. Ugyanígy megszólalt, mielőtt a szerkezetet ismét megindították.

Amit még ehhez hozzá kell fűzni: a Zsíroshegyen a Kút utca felső végénél, állt egy erős favázás szerkezet, rajta megfelelő vas szerelvényekkel. Ennek az volt a szerepe, hogy a mélyből jövő drótkötélpálya vonalát – mind a függesztő kötelet, mind a vonókötelet meghajlítva – a további folytatást hozzáigazítsa, a most már enyhén lefelé futó pályához. (Ez azonban egy „bátorságpróbához” is kiválóan alkalmas volt. A hozzám hasonló „jó” gyerekekkel együtt felmásztunk

a faácsolatra, és amikor a homokkal teli csille odaért, ráugrottunk a tetejére. A csillék ezután folyamatosan emelkedtek egyre magasabbra, és amikor már odaértünk a buktatóhoz, hirtelen leugrottunk az alattunk lévő homokhegyre. Mögöttünk a nyakunkban pedig a 2-2,5 m³ homok! Mindig voltak felnőttek, akik ilyenkor megkergettek bennünket az életveszélyes mutatvány miatt, de hát...)

Amit még hozzá lehet fűzni a visszaemlékezéshez: a drótkötélpálya egy idő után lekerült a Zsíroshegyről, és megépült – a föld felett követve, a föld alatt húzódó fővágat vonalát – Budajenő község irányába, egészen a hegyvonulat aljáig. Az utolsó iszapoló hely ott volt, ahol ma a lovarda által használt épület van, az Ördög-árok partján. Megemlíteném még a Rozmaring és Kossuth utca sarkán megépült lejtakna. Nagykovácsiban az 1950-es évek végén már sokan dolgoztak a bányában, amelynek fővágata az Antónia árok alján, Pilisszentivánon indult, de a fejtés akkor már a község felső vége alatt folyt. A nagykovácsi bányászok a Zsíros-hegyen vagy Pilisszentivánon leszálltak a Szent István táró bejáratához, és lovagló ülésben „bevonatoztak” ide Nagykovácsi alá, kb. 300 m mélyen. Itt azután ledolgozták a 8 órás műszakot, majd hazajöttek.

A sok felesleges út, és sok felesleges többletóra vetette fel az igényt, hogy már a község alatt folyó termeléshez épüljön egy lejtakna, ahol a községben élő bányászok leszállnak, és itt jönnek haza is. Így került sor a lejtakna, és a hozzá tartozó egyéb kiszolgáló felépítmények elkészítésére. Sokan a bányászok közül ugyanis még jól emlékeztek azokra az időkre, amikor a háború utáni években, minden bányász, minden nap, télen-nyáron, fagyban esőben, gyalog átment az Antónia árkon a táró bejáratáig, majd a műszak ledolgozása után ugyanezen az úton hazajött. Nem volt leányálom.

Sok mindenről lehetne még írni, de úgy vélem, legalább **ennyit kell tudni a nagykovácsi bányászatról akkor, amikor a munkájukról, évenként a bányásznapon, december 4-én Szent Borbála napján megemlékezünk.**

(Szent Borbála a bányászok, kohászok, tűzérek, építészek, tűzszerészek, ágyú- és harangöntők védőszentje)

A cikk szakmai részéhez adott kiegészítő észrevételekért Óvári Sándor úrnak mind a szerkesztőség, mind én magam külön köszönetet mondunk. (a Szerző)

A képek forrása: **www. pilisizenbanyak.lapunk.hu**

KÓSA EMŐ:

Tíz év

A VÁLLALKOZÓ EGY OLYAN SZEMÉLY, AKI SZEMÉLYES KOCKÁZATOT VÁLLAL EGY ÚJ ÜZLET, INNOVÁCIÓ, VAGY CÉG FORMÁJÁBAN. A VÁLLALKOZÓ MINDIG KÉNYTELEN MEGÚJULNI. HA NEM TUD, AKKOR ELBUKIK. EZ TÖRVÉNYSZERŰSÉG.

Mesélek...

2012 novemberében egy bánatos este utáni reggel felhívtam egy falubeli barátnőmet – akivel rendszeresen megosztottuk egymással olvasmány-élményeinket –, hogy csináljunk már végre egy könyvesboltot Nagykovácsiban. Egy olyat, ahol nem csak vásárolni lehet a könyvet, hanem megbeszélni is. Szerencsére azonnal rávágta: JÓ!

Őt Bálint Virágnak hívják.

2013 júliusban nyitottuk meg a Tandem Könyvesbolt és Kávézót a Kossuth Lajos utca 40. alatt, egy régi parasztházban. Kicsi volt, kedves és barátságos, terveinknek éppen megfelelő. Az első helyiség lett a kávéház, a középső a gyerekvilág és a hátsó szoba volt a “béke szigete, az irodalom barlangja”.

Könnyen átrendeztük, ha szükség volt rá: **olvasóklub beszélgetős estek és könyvbemutatók, “lakásszínház”, kiállítás, kreatív műhely, társasjáték parti, gyerekprogramok, születésnap helyszín és mindenféle más programhoz.** A második évtől csatlakoztunk a független könyvesboltok éjszakájához a Kis Könyves Éj országos rendezvényéhez, melynek keretében csodás esték jöttek létre minden év Szent György napján – meglepetésekkel teli színielőadással vagy beszélgetéssel, sok játékkal, finom falatokkal és italokkal.

A **Tandem Olvasóklub** olvasmányai nagy érdeklődésre tartottak számot, sokan kérték, hogy adjuk közre mit olvasunk, mérvadó lett az egyre bővülő lista az irodalomkedvelők körében.

Őszől tavaszig, péntek délutánonként Tandem Mese programunkon rengeteg kedvenc diafilmet vetítettünk le, vagy papírszínházat tartottunk az óvodából erre kanyarodó kicsiknek.

A nyár is csodálatos volt, amikor a kis teraszon üldögéltek a vendégek, s a nyitott teraszajtón beköszöntek az arra járók. Szerettük a reggeleket, amikor **igazi kávéházi hangulat alakult ki a betérő törzsvásárlók beszélgetéseiből**, s a kialakuló diskurzusok gyakran nehezen engedték útjukra a vendégeket. **Sok barátság és ismeretség született nálunk.** Néha úgy is éreztük “unatkozó” anyukák és magányos emberek menedéke is lettünk. Boldogok voltunk, hogy a legfőbb célunkat elértük: a kultúrára fogékony lakosok otthonra találtak nálunk. Kiváló partnereink voltak ebben; **az épület tulajdonosai Csiha László és Csiha Éva, akik mindig segítőkészek és támogatóak voltak.**

Közben folyamatosan bővült a tevékenységünk is a kéréseknek megfelelően. **Manuel kávénk és süteményeink** ízvilágának híre ment, és kedvelt lett a friss **kecskeméti csokidrazsé**, majd a **Szamos Műhely kekszei** is. Kínálatunkba a saját könyvválogatásunk mellé bekerültek a **társasjátékok**, és helyi partnerek jóvoltából a legók, a nagysikerű **upixel termékek és a Cibi újrászalvéták** is. Kerestük a különleges és érdekes **apró ajándéktárgyak** értékesítésének lehetőségeit is, hiszen egyre többen tértek be azzal a céllal, hogy születésnapra, családi eseményre valami kedvességet találjanak. Megtaláltak minket a csomagküldő szolgáltatók is, **így lettünk TandemPont, mely a GLS, a Packeta és később a DPD csomagok** átadásában nagy profizmust és megbízhatóságot jelent.

A covid mindkét hulláma nagy feladat elé állított minket is, nehéz volt megmaradni. Csomagpontként üzelemtünk és házhoz szállítottuk a könyveket. Szükség volt a kreativitásunkra, adventi sétát szerveztünk a helyi üzletek összefogásával a karácsonyi vásárlás elősegítésére. Hősnek éreztük magunkat, és azt gondoltuk, most már minden jó lesz.

Ezután jött a nagy csapás: nem maradhattunk tovább szeretett helyünkön, két hónap alatt kellett új üzletet találnunk. Sikertelenül meglépní a lehetetlent, egy hétvége alatt költöztünk át **új helyünkre a Kossuth Lajos utca 3.** alá. Máig könnybe lábad a szemem, ha arra a rengeteg önzetlen segítségre gondolok, amit akkor kaptunk a Tandemet kedvelőktől (szándékosan nem törzsközönséget írok, mert annál is több volt).

Az új hely kicsi volt, szűkös, de legalább el tudtunk indulni. Az épület hátsó részét fokozatosan alakítottuk ki és kapcsoltuk az üzlettérhez. Nincs még minden kész ma sem, de mondhatjuk, hogy tágasabban és komfortosabban vagyunk. Van teraszunk és udvarunk, de nem laktunk még be mindent. Új partnerünk **a Szívtér Kastély tulajdonosa, Névai András nagy szeretettel és előzékenységgel támogatja tevékenységünket**, amiért hálásak vagyunk.

Az első nyáron helyet adtunk a kétnapos **Spáiz Fesztiválnak**, így megelevenedett az udvar - vásár, kézműveskedés, közös főzés és kertmozi kerekedett ide. A következő nyarat elvitte a főutca felújítása. Idén tavasszal nem bírtuk tovább a sártengerben vergődést, és saját költségünkön helyreállítottuk és rendbe tettük közterületi környezetünket – leburkoltuk a bejáratot, füvesítettük és növényekkel ültettük be az út szélét. Sajnos a főutca csapadékvíz-elvezetése csak előttünk maradt nyílt árokban, így a parkolás nem lett sokkal könnyebb. Idén ősszel aztán újra minden szétrombolódott a járdaépítés és a várva várt gyalogátkelő kialakítása miatt. A helyreállítás még mindig várat magára.

Lassan újraindulnak kulturális programjaink, de több dolgot be kell látnunk. Más helyszínhez más dolgok valók, és ezt újra ki kell találni. Másrészt az élet nagyon nagyot változott Nagykovácsiban is. A családok és gyerekek sokkal leterheltebbek lettek a különböző programokkal ez alatt a tíz év alatt. Hiába érdeklődnek elméleti szinten a Tandem Mese vagy bármilyen program iránt, végül nehezen fér bele még a péntek délutánba egy ilyen kis helyi esemény. Mindenki szalad, az életünk – ha ez egyáltalán lehetséges – még jobban felgyorsult és szétesett. Együttal sokat gazdagodott a faluban a program- és helyszín kínálat is, ami egyrészt öröndetes, másrészt erősebb versenyhelyzetet teremt. A gazdasági válság súlyos áremeléseket eredményezett, ami visszaveti a vásárlókedvet és vásárlóerőt. Vannak a napnak olyan időszakai, amikor szinte “postaként” működünk, a kávéházi és barátságos könyvesbolti hangulatot elmosás a felhangzó jelszavak, aláírások és csomagátadások.

Eltelt tehát egy évtized, amely rengeteg élményt, örömet és küzdelmet hozott. Most riadtan tekintünk a jövő felé... Átalakult Nagykovácsi szerkezete is, a súlypont a Linum udvarra került, **a Kossuth Lajos utca, a falu fő ütőereként megszűnni látszik**, közlekedési területté avanzsálódik, és a helyi vállalkozók féltve és nagy gondossággal épített üzletei sorra zárnak be. A szépséges főtéren nem nyílik ki az elegáns cukrászda ajtaja, kicsit odébb bezár a régi, kedves kis cukrászda is.

A Pepco nyitásával még küzdelmesebb lett minden kisbolt sorsa. A pénz nagy úr.

Szerettünk volna egy nagy ünnepet... de vajon kit érdekel... érdekel-e valakit manapság egy kávézó vagy könyvesbolt Nagykovácsiban? Vajon megbecsüli-e az Önkormányzat, hogy egy olyan dologért teszünk és dolgozunk egy évtizede itt, ami köztudottan nem a meggazdagodás és vagyonosodás aranyútja, ami sokkal inkább közcélú és karitatív. Soha nem készült velünk riport a Tájéolóba, és most sem.

Törjük a fejünket egy újabb megújuláson.

Talán sikerül. Talán nem. Akkor ennyi lesz. Tíz év.

Nagy idő. Közben felnőttek a gyerekeink és az első vendégeink gyerekei. Változik a kereslet, s ennek megfelelően a kínálatnak is változnia kell.

Boldog születésnapot Tandem!

CSANKOVSZKI CSILLA

Idei évben került megrendezésre

a **3. BUDAPESTI ILLUSZTRÁCIÓS FESZTIVÁL**

Büszkék vagyunk rá, hogy magazinunk szerkesztéséhez kolléganőnk **Csankovszki Csilla** által készített illusztrációkat beválogatták az idei fesztiválra, így októberben a Mome Groundon megrendezett kiállításon a több mint 500 pályázó művei között az Összekovácsoló magazinban megjelent illusztrációkat is megtekinthették a látogatók!

SZÍNEZD
KI A BÉKÁT ÉS
A LEOPÁRDOT!

1	2	2	4	5		6	7	8		9	10	11	12
12						14			15		16		
17					18				19	20			
21			22					23				24	
25		26			27		28		29		30		
	31			32		33		34			35		
36		37			38		39			40		41	
42	43		44			45		46			47		
48		49		50			51		52			53	
54			55			56		57		58			59
60			61			62					63		
64		65				66				67	68		
69				70	71				72				
73					74								

AZ ERDŐ LAKÓI

VIZSZINTES

1. Ebből a nagy testű lakóból van a legtöbb az erdőben. **9.** Csíkos bundájú ragadozó
13. Sznignál **14.** Autómárka **16.** Biztatás
17. Szellemi sport **18.** Gyakori név Koreában
19. Alapvető **21.** AK **22.** A király ülőhelye
23. A nyúl..., a kínai horoszkóp szerint 2023
24. Néma béna **25.** Hosszú idő múlva
27. Táncol **29.** Vissza, Velence ura volt
31. Fordított álmom **33.** Hangutánzó szó
35. A késnek, ollónak van **37.** Fizetési részlet **39.** Vissza, ölt **41.** Állat lakás **42.** Szám
44. Elhanyagolt lakóövezet **46.** Szakasz **48.** Alkoholos ital **50.** Tévéműsor
52. Jótékonykodna **54.** A gonosz megszemélyesítve **56.** Nyelvtani egység **58.** Hét-köznapi munka! **60.** Sajátkezűleg **61.** Eltulajdonít **62.** Szülő nélkül **63.** Hírügynökség
64. Csak néz **66.** Testrész **67.** Nagyító **69.** A túlzott csinálja **70.** Tejtermék **72.** Fa-nyelű görbe kés **73.** Ravasz ragadozó **74.** Az erdő egyik ritkán előforduló lakója

FÜGGŐLEGES

1. Sportegyesület **2.** Formám **3.** Antik nép **4.** Tollbamondás **5.** Papírra vet **6.** Spárga
7. Tagadás **8.** Boa farka! **10.** Angol egy **11.** Hadihajó típus **12.** Tető anyaga lehet
15. Ezen jár a sivatag hajója **18.** Éra **20.** Megfigyel **26.** Betegség **28.** Finom szemcséjű
30. Kiejtett betű **32.** Adatokat összevonó **34.** Elő, előtag **36.** Alkoholos ital
38. Lauderben van! **40.** Az erdő fiatal lakója **43.** Olcsó ruhanemű lelőhelye
45. Eltérő **47.** Kevert pen! **49.** Néma mód! **51.** Elveszti a nedvességet
53. Ezeket kell lerakni **55.** ÖLU **57.** Arcunk része **59.** Zenés műfaj **65.** Sportegyesület
66. Arra a helyre **68.** VCS **71.** Néma rév! **72.** Kicsinyítő képző

= 4 MEGMENTETT
ÉLET

HAJTSUNK LASSAN, NAGYKOVÁCSIÉRT!

Mindannyian részt veszünk a közlekedésben - ki autóval, ki kerékpárral és van aki gyalog intézi ügyeit. Azonban a legtöbb utcában nincsen járda - sőt, van ahol még aszfalt út sincsen. Ennek ellenére nagyon sokan gyorsabban közlekednek mint az biztonságos lenne. Gondoljunk egymásra, gondoljunk az utcán játszó gyerekekre!

Legyen
Nagykovácsi a miénk,
figyeljünk egymásra
és vezessünk
lassan!

Védtelem közlekedők túlélési esélye a gépjármű sebességének függvényében:

www.osszekovacsolo.hu

facebook.com/osszekovacsolo

ÖSSZEKOVÁCSOLÓ
EGYESÜLET

ÚJ GUMISZERVIZ
NAGYKOVÁCSIBAN!
PÓK UTCA 60.

TELI GARÁZS KFT.
GUMISZERVIZ

www.teligarazs.hu

06 26 / 38 99 99

06 20 / 353 3320